

Zo sveta šperkov :)

Túžba človeka po ozdobovaní je zrejme staršia ako túžba po obliekaní. [Šperky](#) sa nachádzajú pri archeologických vykopávkach a neolitické vyobrazenia ukazujú neodeté ženy, ktorých jedinou ozdobou sú dlhé náhrdelníky a náprsné ozdoby. Ale nebola by to móda, keby nepodliehala zmenám a vývoju. Alebo diktátu epochy.

V renesancii a baroku ženy a muži závodili v predvádzaní šperkov, ktoré, pochopiteľne, neboli z rovnakých materiálov. A tak sa už v dávnych časoch uplatňoval ako ozdoba nielen kov, ale aj sklo, keramika, koža a vzácne kamene.

V predchádzajúcich dobách sa šperky toho istého typu nosili dlhý čas, nemenili sa tak závratne rýchlo ako začiatkom nášho storočia. Tempo módných obmien sa začalo zrýchľovať až v priebehu 18. a 19. storočia, keď modernizovaná výroba priniesla so sebou rýchlejší odbyt, teda aj väčšiu dostupnosť bižutérnych doplnkov.

Začiatok nového tisícročia sa vyznačoval mnohými zmenami: až od konca 19. storočia prebiehala priemyslová revolúcia, rozmáhala sa koloniálna expanzia, zaznamenávame veľké zmeny v umení. Je to obdobie nielen veľkého rozmachu, ale aj revolúcie. Život však plynul oveľa pomalšie, než by sme usudzovali podľa týchto zmien. Komunikačná sieť vo svete bola ešte na začiatku svojho vzostupu, medzikontinentálne cesty loďou alebo vlakom boli vecou privilegovaných ľudí. S novým storočím sa nijako nemenila ani sociálna štruktúra.

Bolo to obdobie, keď majster šperkárskeho umenia Gustav Fabergé, ktorý si založil dielňu na výrobu šperkov roku 1842 v Petrohrade, začal vytvárať na prelome storočia svoje vrcholné diela. Firmu neskôr prevzal najstarší majstrov syn a pod jeho vedením získala prvú zlatú medailu roku 1882 na Všeruskej výstave v Moskve. Firma mala vo svete veľmi dobré meno a po jej výrobkoch bol veľký dopyt. Výrobky sa stali vo svete pojmom pre jemné, umelecké a dokonalé spracovanie.

Firma si zachovala svoju slávu až do začiatku 20. storočia. Fabergé bol asi posledným a najväčším dvorným klenotníkom všetkých čias, mal kráľovskú klientelu z celej Európy a neskôr aj z Ďalekého východu. Jeho fantázia bola doslova bez hraníc. Dodával na kráľovské dvory šperky a umelecké predmety, ktoré sa vymykajú súčasnému chápaniu svojou nádherou a výnimočnosťou. Pravdepodobne roku 1901 daroval Mikuláš II. cárovnej Márii Fiodorovne „veľkonočné vajíčko“ Transsibírskej magistrály, ktoré bolo pamiatkou na slávnostné otvorenie trate.

Vajíčko bolo vysoké 27 cm, bolo vyrobené zo zlata, priesvitného smaltu v zelenej farbe a ozdobené modrým a oranžovým smaltom. Vršok ozdoboval zlatý orol, ktorý mal kráľovskú korunu. Vajíčko stálo na troch nohách a bolo postavené na podklade z bieleho ónyxu. Vnútri vajíčka bola dokonalá kópia miniatúrneho vlaku – lokomotívy, tendru a piatich vagónov, všetko bolo zo zlata a platiny. Lokomotívu poháňal hodinový strojček. Toto dielo sa zachovalo a možno ho obdivovať v moskovskom múzeu.

Firma Fabergé mala hlavné dielne a sídlo v Petrohrade. Koncom roka 1870 otvorila pobočky v Odese a Kyjeve. Neskôr, roku 1906, bola otvorená aj pobočka v Londýne a zanikla krátko po vypuknutí prvej svetovej vojny, keď firma prestala pracovať.

Dve ďalšie slávne mená, ktoré sa vyznamenali vo svete šperkov v prvom desaťročí 20. storočia, sú Castellani a Giuliano.

Bratia Castellaniovcí, Alessandro a Augusto, boli synmi rímskeho zlatníka a klenotníka Fortunata Pia Castellaniho, ktorý žil v rokoch 1793-1875. V dobe archeologických nálezov v 19. storočí sa stal veľmi populárny etruský štýl šperkov, pretože objavy sa stretli s nevídaným záujmom a nadšením verejnosti. Bratia Castellaniovcí podrobne preštudovali archeologické podklady a stali sa majstrami v reprodukcii neoklasických štýlov, ktoré kopírovali staré grécke a rímske šperky vrátane uplatnenia určitého typu granulovania. Ich práca je o to pozoruhodnejšia, že objav starej techniky granulovania musel čakať na svoje znovuobjavenie až do roku 1920.

Carlo Giuliano pracoval istý čas pre Castellaniovcov, potom sa presťahoval do Londýna, kde sa aj špecializoval na reprodukcie starých historických šperkov. Napriek tomu však možno povedať, že skôr sa nechal starým štýlom inšpirovať, ako by ich kopíroval. Jeho dvaja synovia Carlo a Arthur pokračovali v rodinnej tradícii a mali vlastnú firmu v Londýne až do roku 1914.

Skončila sa Prvá svetová vojna a s ňou nastúpila celkom nová éra odevnej módy. Odievanie sa výrazne zmodernizovalo, ale aj zdemokratizovalo. Žena sa stáva aktívnou činiteľkou v živote, zúčastňuje sa na verejnom živote, emancipuje sa, je zamestnaná, jej postavenie v spoločnosti sa začína diametrálne líšiť od toho, aké mala

ešte koncom 19. storočia, ešte pred vypuknutím vojny. To všetko malo vplyv nielen na vývoj odevu, ale aj na ozdobovanie šperkmi a vývoj bižutérie, ktorých dostupnosť pre širokú verejnosť je čoraz väčšia.

[História šperku do začiatku 20. storočia \(v rokoch\), Príbeh bižutérie](#)